

Лук'яненко Л.І.,
к.е.н., професор кафедри міжнародного обліку і аудиту,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Шелест В.С.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОБ'ЄКТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ «ГЕОГРАФІЧНЕ ЗАЗНАЧЕННЯ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ»: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ

Турбулентність зовнішнього середовища сьогодні є результатом динамічного впливу глобалізаційних та інтеграційних процесів на світові ринки. Україна є активним учасником таких процесів, зокрема за рахунок підписання ряду міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності.

З 1 вересня 2017 року набула чинності Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом (далі - ЄС), з іншої сторони.

Виступаючи, за своїм обсягом і тематичним охопленням, найбільшим міжнародно-правовим документом за всю історію України, Угода про асоціацію передбачає поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі між Україною і ЄС.

Визначаючи правову базу для вільного переміщення товарів, в Угоді про асоціацію важливе місце приділяється правовому полю використання об'єктів права інтелектуальної власності, зокрема географічним зазначенням.

Відповідно до Закону України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» від 16 червня 1999 року та Цивільного кодексу України, географічне зазначення походження товару розглядається як будь-яке словесне чи зображувальне (графічне) позначення, що прямо чи опосередковано вказує на географічне місце походження товару, який має певні якості, репутацію або інші характеристики, в основному зумовлені характерними для даного географічного місця природними умовами чи людським фактором або поєднанням цих природних умов і людського фактора. Отже, географічне зазначення інформує покупця, про джерело походження товарів, наголошуючи на їх репутації та якісних характеристиках, що зумовлені переважно місцем походження.

Таким чином, географічне зазначення виступає важливим конкурентним фактором для суб'єкта господарювання.

У зв'язку з Угодою про асоціацію, Україна взяла на себе зобов'язання охороняти понад 3000 географічні зазначення ЄС. Відповідно до Реєстру найменувань походження товарів та географічних зазначень, в Україні зареєстровано ряд географічних зазначень, зокрема:

- для мінеральної води (Миргородська, Східниця, Ессенуки, Поляна Квасова, Царичанська, Трускавецька, Збручанська, Sairme, Vořomi);
- для вина (Сонячна Долина, Золота Балка, Новий світ, Таврія, Просеко, Меганом, Балаклава, Магарач, Tsinandali, Teliani, Napareuli, Vazisubani);

- для сиру (Parmigiano Reggiano / Парміджано Реджано, Gorgonzola/ Горгонзола).

Дані реєстрації свідчать про те, що географічні зазначення, як об'єкт інтелектуальної власності, активно застосовуються в господарській діяльності підприємства.

Особливості відображення об'єктів інтелектуальної власності, що визнаються нематеріальними активами, в бухгалтерському обліку регламентуються П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» та МСБО 38 «Нематеріальні активи».

Так, об'єкт інтелектуальної власності, зокрема географічне зазначення, визнається нематеріальним активом, оскільки відповідає таким критеріям: існує можливість одержання підприємством вигід у майбутньому; контрольованість підприємством; вартість активу може бути визначена; відсутність матеріальної форми; немонетарний актив; ідентифікованість.

За умови визнання географічного зазначення нематеріальним активом, перед суб'єктами господарювання виникає питання, на якому субрахунку його відображати. Відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, окремий субрахунок для відображення географічних зазначень походження товарів відсутній. Розглянемо доцільність віднесення географічних зазначень походження товарів до субрахунків: 123 «Права на комерційні позначення» чи 124 «Права на об'єкти промислової власності». Незважаючи на те, що торгова марка, що відображається на субрахунку 123 «Права на комерційні позначення», основною метою має ідентифікувати товар одних виробників від товарів інших. Однак географічне зазначення ідентифікує той чи інший товар саме за рахунок географічного регіону походження, що обумовлює певні властивості товарів. Тому вважаємо за доцільне при відображенні географічних зазначень в бухгалтерському обліку відносити їх до субрахунку 124 «Права на об'єкти промислової власності», створюючи відповідні субрахунки четвертого порядку.

Таким чином, сучасні глобалізаційні процеси загострюють конкуренцію, зокрема за рахунок зони вільної торгівлі. З метою захисту товарів, яким властиві певні характеристики, за рахунок географії походження, вважаємо за доречне реєструвати географічні зазначення походження товарів та відображати їх в бухгалтерському обліку, для зміцнення конкурентних позицій на ринку та одержання економічних вигід.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» від 16.06.1999р. № 752-ХІV (зі змінами і доповненнями).
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242, зі змінами та доповненнями.
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-члена, з іншої сторони № 1678-VII від 16.09.2014, зі змінами та доповненнями.